

Uitvraag experimenten met passieve visserij in HKZ en HKN 2026–2027, Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Inleiding

Het wordt steeds drukker en krupper op de toch al volle Noordzee. Meervoudig ruimtegebruik en ruimte voor visserij op de Noordzee zijn daarom belangrijke doelen van het rijksbeleid. In het Programma Noordzee 2022–2027 is passieve visserij aangemerkt als één van de toegestane vormen van medegebruik binnen windparken op zee. Voor sommige vissers zou medegebruik wellicht aantrekkelijk kunnen zijn.

Met een Handreiking Gebiedspaspoort maakt het Rijk een ruimtelijke voorkeursindeling voor medegebruik in windparken op zee. In windenergiegebied Hollandse Kust (zuid) zijn delen van kavel III en kavel IV aangewezen voor passieve visserij en in windenergiegebied Hollandse Kust (noord) zijn delen van kavel V hiervoor aangewezen. De passieve vistuigen mogen uitsluitend binnen deze aangewezen gebieden worden toegepast of uitgezet.

Met deze uitvraag geeft de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur invulling aan dit beleid door vissers uit te nodigen om zelfstandig experimenten met passieve visserij binnen de windenergiegebieden Hollandse Kust (zuid) en Hollandse Kust (noord) uit te voeren. De experimenten kunnen worden uitgevoerd in 2026 en 2027.

Voorwaarden voor de experimenten met passieve visserij

In de Beleidsregel instellen veiligheidszone windparken op zee zijn uitzonderingen vastgesteld op het toegangsverbod dat geldt binnen de veiligheidszone voor windparken op zee. In artikel 4 van deze beleidsregel is een uitzondering opgenomen voor experimenten met passieve visserij binnen de veiligheidszone van een windpark. Per windpark wordt een veiligheidszone ingesteld met een Besluit van Algemene Strekking (BAS). Voor windenergiegebied Hollandse Kust (zuid) staan de voorwaarden voor experimenten met passieve visserij vermeld in artikel 4 van het BAS Hollandse Kust (zuid)¹ en voor windenergiegebied Hollandse Kust (noord) in artikel 4 van het BAS Hollandse Kust (noord)².

Het gaat om de volgende voorwaarden:

- a. De ondernemer beschikt over een visvergunning³ waarop het in te zetten vistuig en vissersvaartuig zijn geregistreerd bij het Nederlands Register Vissersvaartuigen (NRV);
- b. In de experimenteerruimtes worden geen andere vorm van visserij uitgeoefend dan het gebruik van korven of kubben⁴ of handlijn⁵ of staandwant als bedoeld in artikel 6, onderdeel 30 en 31, van Verordening (EU) 2019/1241 betreffende technische maatregelen⁶;
- c. Er wordt een afstand van 250 meter tot aan de windturbines in acht genomen inclusief enig voorwerp;
- d. Er wordt een afstand van 250 meter aan weerszijden van de in-field kabels in acht genomen inclusief enig voorwerp⁷;
- e. Er wordt een afstand van 500 meter van een transformatorstation in acht genomen;
- f. Het vissersvaartuig waarmee de passieve visserij experimenten worden uitgevoerd mag zich alleen in de veiligheidszone bevinden tussen zonsopkomst en zonsondergang;

¹ Bekendmaking houdende een verbod zich te bevinden binnen de veiligheidszone van windenergiegebied Hollandse Kust (zuid) in de Noordzee, Rijkswaterstaat (Stcrt. 2023, 29556).

² Bekendmaking houdende een verbod zich te bevinden binnen de veiligheidszone van kavel V in windenergiegebied Hollandse Kust (noord) in de Noordzee (Stcrt. 2024, 3405).

³ Als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van Verordening (EG) nr. 1224/2009.

⁴ 'Voor de vangst van schaaldieren, weekdieren of vissen bestemde, op of boven de zeebodem geplaatste vallen in de vorm van kooien of manden met een of meer openingen of gaten.

⁵ 'Een enkele vislijn met daaraan een of meer exemplaren kunstaas of haken met aas bevestigd.

⁶ Verordening (EU) 2019/1241 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende de instandhouding van visbestanden en de bescherming van mariene ecosystemen door middel van technische maatregelen, tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 1967/2006 en (EG) nr. 1224/2009 van de Raad en de Verordeningen (EU) nr. 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 en (EU) 2019/1022 van het Europees Parlement en de Raad, en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 894/97, (EG) nr. 850/98, (EG) nr. 2549/2000, (EG) nr. 254/2002, (EG) nr. 812/2004 en (EG) nr. 2187/2005 van de Raad (PbEU 2019, L 198).

⁷ Een uitzondering geldt bij het in- en uitvaren van het windpark, en bij het varen van en naar een ander gebied binnen het windpark waar passieve visserij is toegestaan.

- g. Het in te zetten vissersvaartuig heeft een maximale lengte over alles van 46 meter;
- h. Het vaartuig heeft een Automatic Identification System in werking;
- i. Het vaartuig heeft een marifooninstallatie aan boord, waarbij gecommuniceerd wordt op kanaal 16.

De uitzondering op het toegangsverbod geldt slechts voor degenen die zich vooraf hebben ingeschreven voor het uitvoeren van een experiment met passieve visserij en hiervoor toestemming hebben gekregen. Naast de voorwaarden uit het veiligheidszone besluit zijn er nog aanvullende voorwaarden opgesteld in samenspraak met Rijkswaterstaat Zee & Delta en de Kustwacht. De aanvullende voorwaarden waaraan degenen die de experimenten willen uitvoeren moeten voldoen, zijn:

- j. In de experimentele periode van 1 juni 2026 tot en met 31 december 2027 wordt er geen andere vorm van visserij uitgeoefend dan het gebruik van kubben en korven (FPO) en hengels/handlijnen waaronder jiggen (LHP of LHM), en staandwant (GNS);
- k. Het experimentele karakter van de uitvraag behelst de vereiste monitoring van bijvangsten van het gebruikte passieve vistuig door de uitvoerende partij. Dit betekent dat de uitvoerende partij per visreis het totaal aantal en de soort van de bijvangst registreert in het logboek en eens per kwartaal doorgeeft aan RVO wat er op welke datum aan ongewenste bijvangst is gevangen. Concreet is verplicht om door te geven in een eenvoudig format:
Welk vistuig is gebruikt?; Heb je zeezoogdieren en of vogels bijgevangen? (Zo ja, wat en hoeveel?); Heb je veel vogels gezien tijdens jouw visactiviteiten? (Nee, 0–10, 10–100, meer dan 100⁸);
- l. De uitvoerende partij draagt zorg voor het minimaliseren van het verlies van het vistuig;
- m. Als het plaatsen van permanente structuren, waarmee doelsoorten worden gelokt (zoals rifstructuren of *fish aggregating devices*) en/of permanente verankering van het vistuig, onderdeel zijn van het experiment, dient hiervoor aanvullend een vergunning op basis van de Omgevingswet te worden aangevraagd bij Rijkswaterstaat Zee & Delta;
- n. De uitvoerende partij draagt zorg voor een wijze van handelen waarbij er geen vogels worden aangetrokken;
- o. Bij uitvoering van het experiment dient introductie van zwerfvuil te worden vermeden;
- p. De uitvoerende partij is zelf verantwoordelijk voor de financiering van een experiment en doet dit geheel op eigen risico;
- q. De experimenten mogen geen effect hebben op het onderhoud aan en de continuïteit van het windpark;
- r. De uitvoerende partij is verzekerd voor mogelijke schade aan de turbines en de in-field kabels van het windpark en de eventuele gevolgschade;
- s. De uitvoerende partij vermeldt welk vaartuig zal worden ingezet voor de uitvoering van het experiment zodat dit door het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur kan worden doorgegeven aan Rijkswaterstaat, de Kustwacht en aan de windparkexploitant;
- t. De uitvoerende partij neemt deel aan de hieronder vermelde werkgroep waarin onder meer nadere afspraken over toegang, communicatie, en samenwerking worden gemaakt en de experimenten worden geëvalueerd;
- u. Mochten er incidenten tijdens het experiment plaatsvinden, dan moet dit gemeld worden bij de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

Het betreden van een windenergiegebied met een vaartuig zonder toestemming en zonder aangemeld te zijn bij de Kustwacht is strafbaar.

De uitvoerende partij is te allen tijde gehouden aan de Europese en nationale visserijregulering die ook geldig is binnen windparken op zee. Dit houdt o.a. in dat er maar 1 soort vistuig per visreis mag worden ingezet.

Bij meerdere overtredingen van de voorwaarden kan de toewijzing van de ruimte worden ingetrokken en de toegang tot de windparken worden ontzegd.

Indien blijkt dat de toegewezen experimenteerruimte meer dan een jaar niet is gebruikt, kan tevens de toegang tot het windpark worden ontzegd.

Procedure

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur verzoekt partijen die een experiment willen uitvoeren binnen zes weken na de dag van publicatie van deze uitvraag tot en met **20 mei 2026** een projectvoorstel in te dienen. Wanneer er meerdere projectvoorstellen worden ingediend dan redelijkerwijze kunnen worden ingewilligd, zal er een selectie worden gemaakt op basis

⁸ Omdat vogels in windparken in aanraking kunnen komen met windturbines, is monitoring van aantrekkende werking van de activiteit op vogels in dit experiment verplicht.

van de ingediende projectvoorstellen aan de hand van de hierna genoemde criteria.

Projectvoorstellen die na de hiervoor genoemde termijn worden ingediend, kunnen in overweging genomen worden zolang deze aan de voorwaarden voldoen en er voldoende medegebruiksruimte beschikbaar is binnen de voorkeursgebieden voor passieve visserij in de windenergiegebieden Hollandse Kust (zuid) en Hollandse Kust (noord). In kavel III en IV van windenergiegebied Hollandse Kust (zuid) is ruimte voor maximaal 8 pottenvissers, 8 staandwant vissers en 5 vissers met handlijn of een jigmachine. In Hollandse Kust (noord) in kavel V is ruimte voor maximaal 8 pottenvissers, 8 staandwant vissers en 5 vissers met handlijn of een jigmachine.

Inhoud van het projectvoorstel

Het projectvoorstel dient ten minste de volgende gegevens te bevatten:

- locatiekeuze (gewenste kavel binnen windenergiegebied Hollandse Kust (zuid) en/of Hollandse Kust (noord));
- welke vistuig(en) en welke vistechiek(en)⁹ worden gebruikt en een omschrijving van de activiteit;
- in welke maand/welk seizoen er verwacht wordt er gebruik van te maken en hoe lang de vistuigen dan in het kavel verwacht worden aanwezig te zijn;
- documentatie waaruit blijkt dat aan de voorwaarden voor een experiment wordt voldaan (zie aanvullende voorwaarde k).

Indien er meer verzoeken zijn dan dat er plaats is in de betrokken windenergiegebieden dan kunnen de onderstaande aspecten ook in overweging genomen worden:

- het gebruik van aangepaste innovatieve en duurzame vistuigen, waarbij het minimaliseren van ongewenste en incidentele bijvangsten, het minimaliseren van brandstofgebruik, en het minimaliseren van de aantrekkende werking op vogels een rol kunnen spelen;
- het minimaliseren van het verlies van vistuig en/of in welke mate het vistuig is aangepast om na verlies 'ghost fishing' te voorkomen;
- het vormen van een samenwerkingsverband met andere passieve vissers, medegebruikers van het windenergiegebied, of de windparkexploitant.

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur behoudt zich het recht voor de projectvoorstellen die het beste aansluiten bij de bovengenoemde criteria te selecteren, indien er meer verzoeken zijn dan er ruimte beschikbaar is.

Werkgroep evaluatie experimenten met passieve visserij

Het experiment wordt geëvalueerd ten behoeve van de beleidsontwikkeling van passieve visserij als vorm van medegebruik van windparken op zee. Voor evaluatie van het experiment is een werkgroep door het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur geformeerd die jaarlijks bij elkaar komt om de volgende aspecten te bespreken:

- Hoe heeft u het vissen binnen deze gebieden ervaren? Ziet u nog verbeterpunten?
- Hoe vaak hebben de vissers gebruik gemaakt van de mogelijkheid om binnen één van de twee windenergiegebieden te vissen?
- Hoe verliep het contact met de windparkexploitant en/of de Kustwacht over het betreden van het windpark?

Deelname aan deze werkgroep is een voorwaarde voor vissers die met deze uitvraag passieve visserij experimenten zullen uitvoeren in de windparken op zee.

Aanmelden uiterlijk op 20 mei 2026

Indien u als uitvoerende partij een ruimte toegewezen wilt krijgen voor het uitvoeren van een experiment, kunt u uw projectvoorstel indienen bij het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, op het e-mailadres voedselwinning.WOZ@minlnv.nl of per post t.a.v. team visserijbeleid, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

⁹ Een specifiek vistuig wordt gebruikt met een bepaalde vistechiek om vis te vangen